

ASSOCIACIÓ COMISSIÓ CATALANA D'AJUDA AL REFUGIAT

Seu social: Barcelona
Àmbit geogràfic: Autonòmic
Forma jurídica: Associació

- 36 persones treballadores
- 3 persones treballadores pertanyents a col·lectius en risc d'exclusió social
- 182 persones voluntàries
- 67 persones sòcies

Nombre actual de persones ateses

- 2335 a serveis a d'altres col·lectius en situació d'exclusió social

www.ccar.cat

Breu història de l'organització

La CCAR és una entitat d'utilitat pública, fundada el 2004, registrada en el registre d'entitats jurídiques i de dret amb número 29379. Des dels seus orígens, la seva activitat ha estat inspirada per un profund sentit ètic i per valors com la justícia, la solidaritat, la llibertat i la igualtat. La defensa d'aquests drets ha estat i és la raó de ser de l'entitat.

A causa de la tasca de la comissió, l'any 2021 va ser declarada com a associació d'Utilitat Pública.

Els darrers anys, la CCAR ha incrementat l'abast de la feina feta, tant quant al nombre de persones ateses, com de municipis d'atenció. Actualment, la seu social està ubicada a Barcelona i alhora desplega la seva expertesa arreu del territori català, comptant amb punts d'atenció i dispositius residencials als municipis de Barcelona, Sabadell, Sant Boi de Llobregat, Rubí, Sant Cugat del Vallès i Reus. La seva estructura és multidisciplinària i intercultural amb tècniques que provenen de contextos culturals i/o religiosos diversos.

Missió

La Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat té per objectiu principal -d'acord amb els seus estatuts fundacionals- defensar el dret d'asil i els drets fonamentals de les persones refugiades i immigrants, afavorint els seus processos d'inclusió a Catalunya. Així mateix, des de l'entitat, es qüestiona la pretesa voluntarietat de les migracions, amb la finalitat d'obrir el debat relatiu a les diverses formes de persecució i les vulneracions de drets humans que requereixen algun tipus de protecció.

Així doncs, des de la CCAR s'acompanya les persones refugiades arribades a Catalunya en el seu procés d'inclusió social mitjançant un suport integral i professional, i es treballa per transformar la realitat social i política, sempre al seu costat, fent d'altaveu.

Descripció de l'activitat

La CCAR disposa de dos eixos principals d'actuació, que tenen un caràcter complementari i interrelacionat:

1. La provisió d'atenció directa dirigida a persones sol·licitants de protecció internacional, refugiades i immigrants, a través de Punts d'Informació i Orientació (962 persones ateses el 2023), servei d'assessorament i acompanyament jurídic en protecció internacional (1.164 persones ateses), servei d'orientació laboral (135 persones acompanyades) i els programes d'acollida residencial temporal (74 persones acollides).

2. La incidència política, social i el forment de la participació a través dels següents àmbits de treball: la recerca, la formació, la sensibilització i la incidència política, a fi de defensar el dret d'asil i els drets de les persones refugiades i desplaçades forçosament. Des d'aquesta línia de treball s'ha format i sensibilitzat durant el 2023 a més de 10.000 persones.

A banda de l'anterior, la CCAR gestiona el Programa Català de Protecció a Defensors i Defensores de Drets Humans i, en paral·lel, implementa el projecte Ciutats Defensores dels DDHH.

DESCRIPCIÓ DE LA INICIATIVA PROPOSADA

INVISIBILITZADES: SEGUIM AMB LA REIVINDICACIÓ DE L'ACCÉS AL DRET D'ASIL PER LES DONES VÍCTIMES DE LES PERSECUCIONS PER MOTIUS DE GÈNERE

Breu descripció

El primer eix d'acció del projecte consisteix en activitats orientades a fomentar l'apoderament de les dones refugiades:

- A1.1. Sortides de coneixement de l'entorn amb dones refugiades
- A1.2. Tallers grupals sobre protecció internacional i igualtat de gènere dirigits a les persones refugiades
- A1.3. Acompanyament jurídic a dones refugiades a causa vulneracions de DDHH fonamentades en la violència masclista i la misogínia

El segon eix està format per accions adreçades a incrementar el coneixement i la sensibilització ciutadana envers el dret d'asil i les persecucions arrelades en el masclisme i la misogínia:

- A2.1. Estudi, anàlisi i reflexió interna sobre el dret d'asil i la situació de les dones refugiades
- A2.2. Comunicats envers el dret d'asil i, en especial, sobre la situació de les dones refugiades
- A2.3. Revisió i redefinició de l'estratègia de la CCAR envers el masclisme i la misogínia, així com l'adaptació dels materials
- A2.4. Infografies especialitzades en asil i desplaçament forçat causats per accions masclistes i misogínia
- A2.5. Redefinició, disseny i actualització del microsite 'Invisibles', amb la incorporació de materials innovadors
- A2.6. Tallers a centres educatius sobre desplaçaments forçats i persecucions per motius de gènere
- A2.7. Campanyes de comunicació a xarxes socials sobre el dret d'asil i les persecucions causades pel masclisme i la misogínia
- A2.8. Taula Rodona en el marc del Dia de la Dona sobre la situació de les dones sol·licitants d'asil i refugiades

L'últim eix està vinculat al treball en xarxa de la CCAR en l'àmbit del dret d'asil de les dones:

- A3.1. Participació en òrgans consultius i plataformes del tercer sector, per tal de promoure el reconeixement de la Protecció Internacional a les dones víctimes de violència de gènere i d'accions masclistes i misògines
- A3.2. Contacte estret i continu amb mitjans de comunicació per tal de sensibilitzar i incidir envers el dret d'asil de les dones

Aportació de valor de la iniciativa

- Microsite 'Invisibles', eina digital interactiva especialitzada en desplaçaments forçats de dones per motius de gènere amb diversos materials audiovisuals
- Foment de la inclusió, l'autonomia i l'apoderament de les dones refugiades a Catalunya i establiment de vincles d'interacció positiva, i xarxes socials i afectives de suport
- Denúncia de la discriminació, la persecució i les vulneracions de DDHH patides per les dones i nenes refugiades arreu del món
- Defensa del dret d'asil per a les dones i les nenes refugiades a causa de greus vulneracions de DDHH basades en el masclisme i la misogínia
- Reivindicació d'unes condicions d'acollida dignes i que responguin a les seves necessitats específiques, des d'una perspectiva interseccional
- Corresponsabilització i solidaritat ciutadana amb les desigualtats i violències estructurals heteropatriarcal que les generen
- Consolidació de Catalunya com un territori d'acollida intercultural i feminista

Necessitat a la que respon

Les persecucions per motius de masclisme i/o misogínia al món constitueixen una causa de desplaçament forçat de gran actualitat i rellevància. A l'Estat espanyol, durant el 2023, 163.220 persones varen sol·licitar protecció internacional, de les quals un 47% van ser de dones, un percentatge que va augmentar significativament respecte al 2022. Així mateix, Catalunya va ser la tercera comunitat autònoma, rebent 14.775 sol·licituds. En una gran quantitat de països, les dones estan exposades a violències de gènere com són l'esterilització forçada, l'avortament selectiu, el feminicidi, els matrimonis forçats, els crims d'honor, els abusos sexuals com a arma de guerra, la violència masclista en l'àmbit familiar i/o les violències masclista institucional.

Malgrat això, existeix una invisibilització, en part donat que la Convenció de Ginebra de 1951 que estableix el concepte de 'persona refugiada' no reconeix de manera explícita el gènere com a motiu de persecució susceptible d'acollir-se a la protecció internacional, tot i que l'ACNUR i els estats membres de la UE, explícitament o implícitament el reconeix en les seves respectives lleis d'asil.

A més, les dones i les nenes es troben en situació d'especial risc també durant el seu trànsit cap a Europa, i un cop arriben a les societats d'acollida, sent susceptibles de ser captades per les xarxes de tràfic d'éssers humans amb finalitats d'explotació sexual o a patir múltiples formes de violències, com la sexual.

Principals objectius assolits

L'objectiu general del projecte és promoure el reconeixement i l'accés efectiu al dret d'asil de les dones refugiades per persecució i discriminació impulsada per misogínia i/o masclisme. Respecte als objectius específics, són els següents:

1. Fomentar l'apoderament de les dones refugiades per causes directament relacionades amb el masclisme i la misogínia.
2. Ampliar el coneixement de la ciutadania i sensibilitzar la població, des d'una perspectiva interseccional, sobre el dret d'asil i les persecucions arrelades en el masclisme i la misogínia com a causes generadores de desplaçaments forçats.
3. Potenciar el treball en xarxa entre entitats del tercer sector, amb les institucions i amb els mitjans de comunicació per tal d'incidir sociopolíticament en el reconeixement de la Protecció Internacional per a les dones refugiades a causa de persecucions i/o accions misògines i masclistes.

Principals resultats obtinguts

En primer lloc, cal especificar que es tracta d'un projecte bianual, sent el període d'execució les anualitats 2023 i 2024. Per tant, actualment es troba en fase d'implementació. Els resultats obtinguts corresponents al període del gener de 2023 al juny de 2024 són els següents:

- 1 sortida amb dones refugiades amb motiu del 25N
- 1 taller amb persones refugiades sobre protecció internacional i igualtat de gènere
- 385 dones acompanyades jurídicament causa vulneracions de drets humans fonamentades en la violència masclista i la misogínia
- 4 comunicats elaborats i publicats amb 3 temàtiques: Dones refugiades a l'Afganistan, Dones iranianes, Dia internacional contra la violència masclista

- 5 infografies elaborades i publicades amb 5 temàtiques: Persecucions per motius de gènere, Dificultats d'accés a l'asil de les dones a Barcelona i Catalunya, Tràfic d'éssers humans, Mutilació genital femenina i Situació de les dones refugiades i sol·licitants de protecció internacional a l'Estat espanyol
- Conceptualització i nou disseny del microsite del projecte, nova imatge corporativa i disseny gràfic, actualització de materials a la nova imatge i publicació de nous materials
- 6 tallers a centres educatius amb 314 alumnes
- 2 campanyes de comunicació
- Taula rodona titulada "Violència masclista i asil: aproximació a la situació actual"
- Participació en 7 activitats de treball en xarxa
- 4 impactes a mitjans de comunicació: La Vanguardia, Xarxanet, En Xarxa i EuropaPress

Abast de l'experiència

- Accions que es materialitzen en comunicats, infografies i campanya de comunicació: l'estratègia de recollir tots els continguts en el microsite 'Invisibles' i publicar-los en xarxes socials, garanteix un abast arreu de tot el territori català.
- Treball amb mitjans de comunicació: arriba a tota la població catalana.
- Tallers i sortides: adreçats a persones refugiades acollides en els dispositius residencials de la CCAR a Barcelona, Rubí, Sant Boi de Llobregat i Sant Cugat del Vallès.
- Assessorament jurídic: les dones ateses es desplacen des de diversos municipis catalans.
- Participació de la CCAR com a entitat referent en òrgans consultius i plataformes del tercer sector arreu de Catalunya.
- Tallers a centres educatius: col·laboració del Consorci d'Educació de Barcelona amb la difusió d'aquests, sent Barcelona i Rubí els municipis abastats durant el primer període d'execució, així com Reus.
- Participació de ciutadania de tota Catalunya en la taula rodona.

Persones implicades en l'experiència:

Treballadores: 10

Membres equips directius: 7

Sòcies: 67

Ateses: 1100

Voluntàries: 10

Principals factors clau d'èxit

Per una banda, l'èxit del projecte resideix en el fet que la CCAR ha sabut aplicar mitjans digitals i concretament formats accessibles, atractius i dinàmics a fi de traslladar el coneixement al voltant del desplaçament forçat per motius de gènere a la ciutadania, incrementant així la seva sensibilització.

A més, cal destacar la participació de dones refugiades com a element transversal del projecte, en qualitat de testimonis, en activitats com ara els vídeos publicats en el microsite 'Invisibles', i en les campanyes de comunicació, i com a ponents en la taula rodona i els tallers educatius.

Per una altra banda, es troba la trajectòria de l'entitat en la defensa del dret d'asil de les dones i nenes que fugen dels seus països d'origen a causa de persecucions per motius de gènere. A aquesta experiència se li suma una estructura que té com a base dos eixos d'acció que han estat aplicats a fi de desenvolupar un projecte integral:

El primer, que consisteix en activitats orientades a l'apoderament de les dones refugiades, i es desenvolupa en el marc de l'àrea d'Atenció a les persones de la CCAR.

El segon, format per accions adreçades a incrementar el coneixement i la sensibilització ciutadana envers el dret d'asil i les persecucions arrelades en el masclisme i la misogínia, des de l'àrea d'Incidència política i social de l'entitat.

L'últim eix del projecte, vinculat al treball en xarxa de la CCAR i amb mitjans de comunicació, en l'àmbit del dret d'asil de les dones.

Dificultats i reptes superats en el desenvolupament de la iniciativa

La principal dificultat es troba en la conciliació entre les tasques de cures familiars i el treball remunerat que, malauradament, continua essent un dels problemes que més dificulten la participació de les dones. Per tal de donar-hi resposta, la CCAR ha previst adaptar els horaris a les seves necessitats.

Així mateix, a vegades les dones declinen aportar els seus testimoniatges, tenint en compte que es tracta de dones desplaçades forçosament, i que, per tant, podrien arribar a sentir que les seves vides perillen si esdevenen perfils públics. Davant aquesta dificultat, es vetlla per garantir la seva seguretat i dret a la intimitat. En aquest sentit, es proporcionen alternatives per tal d'incorporar els seus relats sense la necessitat de ser identificades. Finalment, la CCAR proporciona, si escau, un acompanyament especialitzat per totes aquelles ho desitgin per tal de treballar les possibles seqüeles psicològiques, socials i personals.

Elements innovadors que aporta la iniciativa

El projecte ha inclòs com a element estratègic i innovador l'actualització del microsite 'Invisibles' (<https://invisibles.ccar.cat/>), per tal de fer-lo més dinàmic, proper i visual, a fi de poder sensibilitzar, formar i incidir al màxim nombre de persones de Catalunya a més de ser consultat per part del mateix col·lectiu com d'organitzacions i institucions.

Aquest procés ha passat per analitzar el microsite, revisar aspectes tècnics, dissenyar una nova proposta gràfica, així com una nova jerarquització dels continguts i l'adaptació a un format per a telèfons mòbils. Posteriorment, s'han anat actualitzant i publicant tots els productes i continguts amb el nou format, així com nous materials.

Actualment, el microsite compta amb un seguit d'infografies, articles, informes i comunicats que visibilitzen i permeten aprofundir en el coneixement al voltant d'aquesta problemàtica amb un format dinàmic, però sempre des del coneixement rigorós, i que continuarà en constant actualització d'acord amb les necessitats.

Paral·lelament, el microsite inclou vídeos i pòdcast que recullen els testimonis de dones refugiades víctimes de violència de gènere i d'accions masclistes i misògines. Aquest element permet fer partícip a un públic més jove, col·lectiu amb un gran potencial transformador.

D'igual manera, cal destacar que diverses accions d'incidència política i social executades o en execució, compten amb la participació de dones refugiades en tant que testimonis.

Factors que permeten la transferència i replicabilitat

El primer factor que facilita la transferibilitat i replicabilitat del projecte, és que aquest es troba en una fase avançada de l'execució, de la qual s'han pogut extreure resultats, tant de l'apoderament i l'establiment de vincles socials de les dones participants, com de l'impacte del treball d'incidència desenvolupat a través de mitjans digitals innovadors.

En segon lloc, la publicació en el microsite 'Invisibles' dels productes elaborats, fruit de la reflexió i la recerca duta a terme,

garanteix que aquests continguts siguin accessibles per a altres organitzacions interessades a consultar-los, dotant-les d'eines per a desenvolupar un projecte en aquesta línia.

En el marc d'altres activitats de caràcter presencial com la taula rodona i els tallers educatius, la CCAR també elabora materials com ara relatories i presentacions, que complementen aquests productes.

Addicionalment, l'acció de treball en xarxa que contempla el projecte permet generar sinergies entre entitats que treballen en l'àmbit de l'asil, els drets humans i els drets de les dones i nenes, facilitant la col·laboració de la CCAR, així com la transferència de coneixement.